

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА**

Жигінас Тетяна Володимирівна

УДК 378.637.016:78.071.2(043)

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИКИ ДО КОНЦЕРТНО-ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук**

Київ – 2007

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано у національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор,
Падалка Галина Микитівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
Інститут мистецтв,
професор кафедри фортепіанного виконавства
та художньої культури;

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Ростовський Олександр Якович,
Ніжинський державний
університет імені Миколи Гоголя,
професор кафедри музичної педагогіки
і хореографії;

кандидат педагогічних наук, доцент
Єременко Ольга Володимирівна,
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка,
доцент кафедри вокального мистецтва.

Захист відбудеться “ 10 ” жовтня 2007р. о 14.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.08 Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова, 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова, 01601, м.Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий ” 7 ” вересня 2007р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В.Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми та доцільність дослідження. Утвердження гуманістичної парадигми виховання на сучасному етапі розвитку освіти в Україні потребує особливої уваги до розгляду проблем становлення духовності особистості, формування естетичної культури учнів, їх здатності до повноцінного сприйняття творів високого мистецтва, зокрема, музики.

Завдання удосконалення художнього виховання школярів у широких загальноосвітніх вимірах не можуть бути вирішеними виключно в процесі проведення уроків мистецтва, на які відводиться надто обмежений час у сучасній школі. Дефіцит естетичного впливу на дітей та юнацтво засобами музики доцільно компенсувати шляхом проведення музично-просвітницької роботи в умовах позакласних занять, одним із різновидів якої виступає концертно-освітня діяльність, що передбачає залучення дітей та юнацтва до сприймання творів у безпосередньому “живому” звучанні, яке супроводжується поясненнями педагогічного характеру. На противагу широкому розповсюдженню аудіо записів слухання музики в концертному виконанні сприяє досягненню ефекту підсиленого емоційно-естетичного впливу на слухачів.

Концертно-освітня діяльність виступає чинником протидії засиллю беззмистовних творів поп-мистецтва, негативні наслідки побутування якого серед дітей та юнацтва відмічає прогресивна музично-педагогічна громадськість усього світу.

Закладання основ і становлення ідей пропаганди класичного мистецтва засобами концертної діяльності в Україні пов'язане з іменами видатних композиторів діячів культури таких, як А.Авдієвський, О.Козак, О.Кошиць, С.Крушельницька та ін. Проблема визначення провідних аспектів і специфіки концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва дістала широке осмислення в роботах Б.Асаф'єва, Н.Гродзенської, Д.Кабалевського, В.Шацької, Б.Яворського та ін. На сучасному етапі розвитку теорії й методики музичного виховання проблеми музичного, зокрема, концертного просвітництва досліджуються за такими напрямками: виявлення психологічних засад художніх переживань та музично-перцептивних здібностей (О.Костюк, С.Науменко, В.Петрушин); визначення закономірних зв'язків між цілеспрямованим педагогічним впливом і результатами музичного сприймання школярів (Л.Коваль, О.Ростовський); з'ясування особливостей підготовки студентів до музично-просвітницької діяльності (Л.Безбородова, Л.Кожевнікова, Є.Куришев, І.Немикіна, І.Полякова); розробка системи професійної підготовки студентів до художньо-естетичної освіти школярів на культурологічних засадах (Л.Масол, С.Мельничук, О.Олексюк, Л.Рапацька, О.Шевнюк, О.Щолокова); висвітлення шляхів подолання академічної замкненості музично-виховної роботи серед учнівської та студентської молоді (А.Болгарський, Б.Брилін, В.Дряпіка, В.Яконюк).

Однак накопичений науковий фонд не повною мірою віддзеркалює потреби сьогодення у питаннях цілісного осмислення підготовки фахівців до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва, яка має свою специфіку і завдання. Невирішеними лишаються проблеми стимулювання

інтересу в майбутніх учителів до музично-виховної роботи зі школярами засобами концертного просвітництва, прицільного оволодіння студентами системою знань, умінь і навичок для проведення концертно-освітньої діяльності, недостатньо досліджені шляхи формування концертно-сценічної культури у майбутніх лекторів-виконавців, обмежено вивчались питання встановлення художньо-творчого контакту зі слухацькою аудиторією, мало уваги приділено шляхам збереження творчого самопочуття вчителя-виконавця в умовах прилюдного виступу. Аналіз практики також свідчить, що підготовка студентів до концертно-освітньої діяльності здійснюється переважно стихійно і безсистемно. Проблеми виконавської практики студентів вирішуються загалом з позицій вузькофахового навчання, завдання методичної підготовки майбутніх учителів при цьому майже зовсім ігноруються.

Не переоцінюючи складності проблем підготовки вчителів музики до професійної діяльності, можна стверджувати, що музично-педагогічна освіта зможе виконати соціальне замовлення лише на основі забезпечення взаємодії між музично-художнім і методико-педагогічним компонентами навчання студентів. Підготовка майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності виступає одним із шляхів реалізації цього принципового підходу.

Соціальна значущість концертного просвітництва, цілеспрямованого поширення високого мистецтва в учнівському середовищі, недостатня теоретична розробка проблеми підготовки фахівців для здійснення цієї діяльності серед учнівської молоді, труднощі реальної практики професійного навчання і виховання студентів зумовили вибір теми дослідження, визначили його мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота входить до плану наукових досліджень кафедри теорії музичного виховання та хорового диригування Інституту мистецтв Національного педагогічного інституту імені М.П.Драгоманова та складає частину дослідження “Зміст, форми, методи і засоби підготовки вчителів музики” Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою НПУ імені М.П.Драгоманова (протокол № 10 від 03 червня 2002 року) й узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 6 від 17 травня 2003 року).

Об'єкт дослідження – процес музичного навчання і педагогічної практики майбутніх учителів музики.

Предмет дослідження – методичні засади підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності серед учнівської молоді.

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити методичні засади ефективної підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва.

Завдання дослідження:

1) Проаналізувати досягнення концертно-виконавського просвітництва в творчості вітчизняних та зарубіжних митців.

2) З'ясувати сутність, функції та форми концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва.

3) Визначити критерії та стан готовності майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності.

4) Розробити домінуючі позиції та змістовно-структурну модель підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності.

5) Створити та експериментально перевірити поетапну методику підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності.

Гіпотеза дослідження. Процес підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва буде результативним, якщо стане одночасно фактором і музично-виконавського зростання студентів, і становлення їх педагогічної майстерності, що передбачає:

— цілеспрямоване формування просвітницьких орієнтирів навчальної діяльності студентів у процесі засвоєння музично-виконавських дисциплін;

— розвиток здатності майбутніх учителів до виразної музично-виконавської та методично доцільної словесної інтерпретації музики;

— формування сценічно-артистичних умінь студентів.

Методологічною основою дослідження стали наукові положення про гуманізацію освіти, про єдність предметно-діяльнісного формотворення і розвитку особистості, про системність і цілісність процесу художнього виховання, про сутність мистецтва як специфічної форми суспільної свідомості, про динаміку соціокультурного функціонування музичного мистецтва.

Теоретичну основу дослідження склали наукові праці з теорії та методики музичного виховання (Б.Асаф'єв, Н.Гродзенська, Д.Кабалевський, В.Шацька) та матеріали з історії концертного виконавства (А.Авдієвський, Г.Верьова, О.Кошиць, С.Крушельницька, Ф.Ліст, Р.Шуман), що сприяли визначенню змісту і функцій концертно-освітньої діяльності серед учнівської молоді в сучасних умовах, наукові праці з естетики, культурології, мистецтвознавства, які були необхідні для осмислення мистецьких основ підготовки майбутніх музикантів-просвітителів (Ю.Афанас'єв, І.Зязюн, А.Лащенко, І.Ляшенко); результати педагогічних досліджень з проблем формування духовної культури, особистісного розвитку та професійно-педагогічного становлення студентів, що сприяло визначенню орієнтирів для створення моделі концертно-освітньої підготовки майбутніх учителів музики (Л.Арчажнікова, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Ростовський, О.Рудницька, О.Щолокова та ін).

Методи дослідження: аналіз наукових джерел з естетики, педагогіки, психології, мистецтвознавства, теорії та методики музичного навчання; вивчення навчальних програм музично-фахових дисциплін у системі музично-педагогічної освіти програм з музики для загальноосвітніх шкіл України, інтерв'ю з видатними митцями щодо концертно-освітньої діяльності, анкетування, бесіди, цілеспрямовані педагогічні спостереження, констатувальний та формувальний експерименти, статистична обробка результатів експериментальної роботи.

Організація дослідження.

Дослідження проводилось поетапно.

На першому етапі (1996-1997 рр.) здійснювався аналіз науково-методичної літератури з проблем дослідження, з'ясовувався рівень її розробки, визначались вихідні положення дослідження – мета, завдання, гіпотеза.

На другому етапі (1997-1998 рр.) здійснювався діагностуючий експеримент, виявлялись науково-теоретичні передумови дослідження та розроблялась методика формуючого експерименту.

На третьому етапі (1999-2006 рр.) проводилась експериментальна перевірка розробленої методики, узагальнювались результати дослідження, формулювались висновки.

Концепція дослідження.

Концертно-освітня діяльність розглядається в дослідженні як один з різновидів музичного просвітництва, сутність якої складає залучення учнів до сприймання кращих зразків музичного мистецтва у концертному виконанні, що супроводжується словесними поясненнями.

Підготовка майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності серед учнівської молоді інтерпретується як ефективний засіб їх музичного навчання. Змістовно-базовою основою підготовки до концертно-освітньої діяльності виступає забезпечення взаємодії між виконавською і словесною інтерпретацією художніх образів музичних творів.

Методичні засади означеної підготовки включають визначення її домінуючих позицій, серед яких провідного значення набувають такі, як забезпечення суб'єкт-об'єктної ролі студентів у процесі навчання; систематичне застосування мистецької проблематизації, варіативних підходів, цілеспрямованого тренінгу та індивідуалізації навчально-пізнавальної і творчої діяльності студентів; розробку і обґрунтування змістовно-структурної моделі підготовки, що включає мотиваційно-спонукальний, гностично-орієнтовний, операційно-технологічний, комунікативно-артистичний, контрольо-корективний компоненти, що системно охоплюють її зміст; а також створення поетапної методики, процесуальну динаміку якої забезпечує послідовний перехід від ознайомлення студентів з концертно-освітніми заходами і їх аналітичного осмислення, через проєкцію і моделювання власних дій, до самостійного здійснення концертно-освітньої діяльності в реальних умовах роботи з юними слухачами.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

– обґрунтовано і введено в науковий обіг поняття “концертно-освітня діяльність”, визначено її мету, сутність, функції і форми;

– розроблено методичні засади забезпечення ефективності процесу підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності, сформульовано критерії готовності майбутніх учителів музики до її здійснення, виявлено можливості впливу концертно-освітньої діяльності на удосконалення музично-фахового і педагогічного навчання студентів.

Уточнено сутність поняття “мистецько-методична проблематизація”, “сценічно-концертна інтерпретація музичних творів”.

Подальшого розвитку набули проблеми індивідуалізації навчальної діяльності майбутніх учителів музики та застосування варіативних підходів у навчанні музики.

Теоретичне значення дослідження полягає у вирішенні суттєвої проблеми теорії та методики музичного навчання, що сприятиме подальшому розвитку концептуальних основ музичного просвітництва серед дітей та юнацтва, збагаченню наукових уявлень щодо підготовки фахівців для її проведення, розширенню теоретичних відомостей про функції і можливості музичної підготовки студентів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження: визначено методи і прийоми забезпечення позитивної мотивації студентів до концертного виконавства освітнього характеру; створено практичні рекомендації щодо оволодіння майбутніми вчителями операційно-технологічним апаратом зацікавлення школярів музичним мистецтвом; розроблено поетапну методику практичної підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності, запропоновано комплекс діагностичних і навчальних завдань з досліджуваного феномену.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю його вихідних положень, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів експериментальної перевірки висунутих позицій, змістовно-структурної моделі та поетапної методики підготовки, об’єктивністю способів підведення підсумків здійсненого наукового пошуку.

Апробація та впровадження результатів дослідження здійснювались шляхом опублікування їх у науково-методичних виданнях. Основні положення і результати дослідження обговорювались на Міжнародних наукових конференціях: II Міжнародній науково-практичній конференції “Гуманістичні орієнтири мистецької освіти” (Київ, 2007), “Європейське мистецтво на зламі століть: минуле в сучасному” (Суми, 2007); на Всеукраїнських науково-практичних конференціях: “Становлення і розвиток музично-педагогічної освіти в Україні” (Ніжин, 2004), “Четверті педагогічні читання пам’яті О.Рудницької” (Київ, 2006); доповідались на засіданнях і методичних семінарах кафедри теорії та методики постановки голосу Інституту мистецтв НПУ імені М.Драгоманова (2000 – 2006 рр.).

Основні результати дослідження впроваджено в навчальний процес Інституту мистецтв НПУ імені М.Драгоманова (довідка № 109-10/732 від 31.03.2007 р.), Державного Вищого Навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” (довідка № 138 від 13.03.2007 р.), Кам’янець-Подільського державного університету (довідка № 22 від 03.05.2007 р.), Національної музичної академії України імені П.Чайковського (довідка № 426 від 20.03.2007 р.).

Публікації. Основні результати дослідження відображено у 6 одноосібних публікаціях, з яких 5 – у фахових виданнях, затверджених ВАК України.

Структура і обсяг дисертації зумовлені логікою дослідження, поставленими завданнями і складаються із вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку основних використаних джерел, що містить 203 найменування (з них 3 іноземною мовою), та додатків на 24 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 220 сторінок, з них основного тексту – 185 сторінок. Робота містить три таблиці та контрольну картку-характеристику.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми та ступінь її розробленості, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження, сформульовано гіпотезу, обґрунтовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, наведено відомості щодо апробації й впровадження отриманих результатів та бази дослідно-експериментальної роботи.

У **першому розділі** “Концертно-освітня діяльність як об'єкт педагогічної проблематики” розкрито внесок видатних митців у розвиток теорії і практики концертного просвітництва. Виявляється сутність, функції і форми концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва, її відмінності від інших різновидів музичного просвітництва. З'ясовано сутність поняття “готовність майбутніх учителів до концертно-освітньої діяльності”, обґрунтовано критерії цієї готовності, виявлено рівні та реальний стан підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої роботи серед школярів.

Просвітницький пафос виконавської діяльності видатних вітчизняних і зарубіжних музикантів переконують у тому, що концертна діяльність освітнього спрямування містить потужний потенціал впливу на розвиток естетичної культури широкої аудиторії. В дисертації проаналізовано умови забезпечення естетико-розвиваючого ефекту концертно-освітньої діяльності, до яких відноситься актуалізація національних чинників музичного сприймання слухачів (Б.Гмиря, С.Козак, М.Литвиненко-Вольгемут, Є.Нестеренко, О.Петрусенко та ін.), опора на естетичні ознаки музичних творів та їх виконання (С.Крушельницька, Ф.Ліст, М.Лонг, Д.Ойстрах, Р.Шуман та ін.), артистизм як засіб посилення і гармонізації творчого контакту митця з аудиторією (Е.Гілельс, Н.Паганіні, М.Ростропович, Ф.Шаляпін та ін.), поступове ускладнення концертних програм від популярних зразків класики до творів маловідомих авторів (О.Кошиць, А.Рубінштейн).

Особливого значення в контексті нашого дослідження набувають положення щодо ролі словесних пояснень у наближенні змісту музичних образів до можливостей сприймання учнівської молоді, ефективності проведення концертів освітнього характеру безпосередньо в школі, контрастну побудову шкільних концертних програм, поєднання в одній особі лектора і виконавця з метою забезпечення органічної цілісності мистецьких

вражень у юних слухачів (Б.Асаф'єв, О.Дзбанівський, Д.Кабалевський, В.Шацька, Б.Яворський).

Аналіз сучасної наукової літератури з досліджуваної проблеми (Л.Безбородова, І.Немикіна, О.Федорович) показав, що музично-освітня діяльність розглядається насамперед як засіб художньо-естетичного впливу на школярів, за умови погляду на цю діяльність як на процес саморозвитку виконавця-лектора.

На відміну від традиційного підходу в дослідженні відстоюється думка про концертно-освітню діяльність як сумісну діяльність педагога-просвітителя і учнівської аудиторії. Врахування реакції слухачів, обмін думками, музичними враженнями між лектором-виконавцем і аудиторією розглядається не лише як засіб зворотнього зв'язку, а як спосіб здійснення цієї діяльності.

Концертно-освітня діяльність визначається в дослідженні як різновид і важливий напрямок музичного просвітництва, засобами якої виступають сценічне виконання музики й словесне її коментування, адресовані широкій аудиторії дітей та юнацтва. Концертно-освітня діяльність ґрунтується на мистецькій взаємодії між суб'єктами художньо-творчого процесу: педагогом-виконавцем і слухачами. Мета концертно-освітньої діяльності полягає у розповсюдженні цінностей високохудожніх зразків мистецтва серед дітей та юнацтва, протидії засиллю поп-культури, бездумному намаганням запровадити її на національному ґрунті. У процесі дослідження виявлено функції концертно-освітньої діяльності: інформаційно-розвиваючу, гедоністично-релаксаційну та організаційно-дозвілєву, що охоплюють різні аспекти естетичного виховання школярів, такі як збагачення естетичного світогляду, активізація музичних переживань і вражень школярів, вироблення їх високохудожніх мистецьких установок, забезпечення психологічної розрядки, досягнення естетичної насолоди від сприймання довершених зразків мистецтва, змістовне наповнення дозвілля.

Пропонується **класифікація форм** концертно-освітньої діяльності:

- за характером взаємодії суб'єктів художньо-творчого процесу (концерти-лекції, концерти-бесіди, концерти-дискусії);
- за кількістю учасників концертного дійства (моно-концерт, концерт-діалог, сумісний концерт із учнями);
- за тематичною спрямованістю (концерт-казка, концерт-біографія, концерт-загадка тощо);
- за специфікою сценічного оформлення (концерт-вистава, концерт-експозиція, музично-поетична композиція).

Необхідною умовою результативності концертно-освітньої діяльності виступає високий рівень готовності лектора-виконавця до її здійснення.

Критеріями готовності до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва виступили:

- 1) ступінь сформованості позитивного ставлення до концертного просвітництва. Показник – виявлення студентами бажання до концертно-освітньої роботи серед дітей та юнацтва та кількість концертних програм, підготовлених за власним бажанням;

2) міра здатності до вибору високохудожнього і педагогічно доцільного репертуару для концертів освітнього характеру. Показник – художня якість і педагогічна доцільність репертуару, самостійно відібраного студентом для концертно-освітніх програм;

3) міра здатності до виразної інтерпретації музичних творів в процесі прилюдної діяльності. Показник – виразність виконання, його змістовно-стильова вираженість, зосередженість на образному тлумаченні концертно-освітньої програми, відсутність поточних похибок у процесі прилюдного виступу;

4) ступінь сформованості вміння методичної адаптації словесних пояснень щодо музичних творів. Показник – образна яскравість словесних коментарів щодо музики, їх влучність і доступність для сприймання школярів певного віку;

5) ступінь сформованості вміння досягати творчого контакту зі слухачами в процесі сценічної діяльності. Показник – зацікавленість учнів концертно-освітньою програмою, їх зосередженість під час слухання музики та словесних пояснень.

Констатувальний експеримент проводився в періоди педагогічної практики. Студентам було запропоновано серію завдань, проведене письмове та усне опитування. Результати діагностики засвідчили відсутність цілеспрямованої і систематичної підготовки до концертно-освітньої діяльності, що й спричинило переважно низький та середній ступінь готовності студентів до цієї важливої частини їх майбутньої художньо-виховної роботи серед школярів. Найрозповсюдженішими вадами і прорахунками готовності студентів до концертно-освітньої діяльності було визначено такі, як відсутність стабільної установки на проведення музично-просвітницької роботи серед дітей та юнацтва в майбутньому; студенти обмежують перспективи своєї професійної діяльності проведенням уроків у загальноосвітній та музичній школах. Майбутнім учителям бракує умінь визначити художньо-виховний потенціал музичних творів, при виборі матеріалу до концертних програм вони мало приймають до уваги можливості музичного сприймання школярів різних вікових категорій. У майбутніх учителів музики надто обмежений рівень творчої самостійності, без допомоги викладача більшість з них неспроможна створити виразну музичну інтерпретацію репертуару концертної програми. Словесні пояснення щодо музики відрізняються академічним стилем, студенти майже не зважають на потреби доступного і цікавого для школярів викладу матеріалу, не володіють вміннями адаптації музикознавчого аналізу. Найбільші похибки пов'язано зі сценічною підготовкою – студенти не вміють утримати творче самопочуття під час виступу перед школярами, подолати зайве хвилювання, страх в умовах прилюдної діяльності, у них відсутня здатність до невимушеного, вільного спілкування з учнями під час проведення словесної бесіди, вміння втримати увагу дітей, захопити їх матеріалом концертно-освітньої програми. Уміння об'єктивного самоаналізу і самооцінки надто обмежені, переважає узагальнено-критичне ставлення до аналізу власної діяльності; студенти

орієнтуються здебільшого на виявлення недоліків як у себе, так і у виступах колег.

У **другому розділі** “Методичні аспекти підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва” визначено домінуючі позиції підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва, представлено створену в процесі дослідження змістовно-структурну модель цієї підготовки, з’ясовано зміст і функції кожного з компонентів моделі, розроблено поетапну методику підготовки, висвітлено зміст підготовки на кожному з етапів, виявлено педагогічні умови, активні форми навчання студентів та особливості контролю за його результатами у досліджуваному напрямку; наведено опис умов організації, ходу дослідно-експериментальної роботи та здійснено аналіз її ефективності.

Підготовка майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності в нашому дослідженні розглядається як упорядкований процес, що вписується у систему викладання фахових дисциплін. Серед загальних підходів до упорядкування змісту і методів підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності провідного значення набувають такі **домінуючі позиції**, як забезпечення *суб’єкт-об’єктної ролі* студентів у процесі навчання, що передбачає орієнтацію майбутніх учителів на набуття й реалізацію знань і умінь з проведення концертно-освітньої роботи зі школярами; систематичне застосування *мистецько-методичної проблематизації* як засобу спонукання майбутніх учителів музики до самостійного художнього і методичного мислення в галузі вибору, аналізу та оцінювання мистецьких об’єктів, придатних для концертно-освітньої діяльності; впровадження *варіативних підходів*, яке виступає основним способом виконавської, педагогічної та сценічно-концертної інтерпретації музичних творів; дотримання умови *індивідуалізації* навчально-пізнавальної й практичної художньо-виховної діяльності студентів, спрямованої на збереження своєрідності музично-естетичних уподобань, урахування провідного профілю виконавської підготовки та опори на переваги психофізіологічних особливостей (характеру мовлення, манери поведінки, стилю спілкування з іншими та ін.) студентів; цілеспрямованого застосування *тренінгу комунікативного характеру*, що активно сприяє формуванню сценічно-артистичних умінь студентів у навчально-лабораторних і реальних умовах практичної діяльності.

Змістовно-структурну модель підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності складають такі компоненти, як мотиваційно-спонукальний, гностично-орієнтовний, операційно-технологічний, комунікативно-артистичний та контрольно-корективний.

Мотиваційно-спонукальний компонент відіграє системоутворюючу роль у структурі підготовки до концертно-освітньої діяльності і включає формування у студентів мотиву усвідомлення соціальної значущості концертно-освітньої діяльності; мотиву з’ясування майбутніми вчителями музики соціальної затребуваності власних музично-виконавських і педагогічних умінь у процесі

концертно-освітньої діяльності; мотиву досягнення життєвого успіху завдяки професійній компетентності; мотиву музично-мистецького удосконалення, що виступає особливо привабливим для студентів чинником заохочення до концертно-освітньої діяльності.

Гностично-орієнтовний компонент підготовки реалізується в процесі викладання музично-фахових й психолого-педагогічних дисциплін і не передбачає в нашому дослідженні додаткового спецкурсу. Гностично-орієнтовний компонент складається з блоку мистецьких знань, що включає репертуарну обізнаність студентів та знання з історії та теорії музики; блоку психолого-педагогічних знань, спрямованих на усвідомлення студентами особливостей музичного сприймання школярів та засобів керівництва цим процесом; блоку знань з методики здійснення концертно-освітньої діяльності, які підпорядковані розширенню у студентів відомостей з історії музичного просвітництва, знань щодо методичних підходів до складання концертно-освітніх програм, умінь застосування різноманітних форм концертно-освітньої роботи.

Операційно-технологічний компонент підготовки включає формування: а) групи умінь вибору концертного репертуару на основі цілісної музично-педагогічної його оцінки; б) групи умінь художньо-педагогічної інтерпретації музики, що передбачає забезпечення змістовної єдності виконавської і словесної інтерпретації музики, оволодіння методом педагогічно зумовленого і художньо виправданого перебільшення окремих деталей виконавської трактовки, а також здатність до педагогічного адаптування музикознавчих пояснень; в) групи умінь зацікавлення слухацької аудиторії матеріалом концертно-освітньої програми, що передбачає формування у студентів умінь створення динамічної композиції концерту, впровадження елементів театралізації, включення ігрових моментів, розвиток умінь рекламного забезпечення концертно-освітнього заходу.

Комунікативно-артистичний компонент підготовки зорієнтовано на: розвиток у студентів здатності до збереження творчого самопочуття в умовах прилюдної діяльності; оволодіння умінням створення діалогу із слухацькою аудиторією; формування сценічно-педагогічної техніки, що передбачає увагу до розвитку мовленнєвої культури та культури сценічної поведінки, зовнішнього вигляду тощо. Узагальненим результатом комунікативно-артистичного компоненту підготовки виступає сценічно-педагогічна культура студентів, яка в дослідженні визначається як сукупність духовних, виконавських і педагогічних надбань особистості, необхідних і достатніх для здійснення високохудожньої музичної і словесної інтерпретації музичних творів, донесення їх змісту до слухачів різного віку та створення з ними продуктивного діалогу в умовах концертної діяльності.

Контрольно-корективний компонент підготовки передбачає виявлення опорних об'єктів педагогічного спостереження за наслідками формування готовності студентів до концертно-освітньої діяльності; активізацію самоконтролюючої діяльності майбутніх вчителів; запровадження нетрадиційних форм контролю.

Розроблена в процесі дослідження методика підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності включає три етапи, кожен з яких відрізняється від попереднього характером діяльності від спостереження за здобутками інших до відпрацювання власних умінь у концертно-освітній діяльності, від моделювання до реального втілення концертно-освітньої програми, від фрагментарної участі в концертно-освітньому виступі до цілісного його здійснення, а також ступенем самостійності й творчих проявів студентів. Зміст роботи на другому і третьому етапах ґрунтується на здобутках, досягнутих студентами на попередніх етапах, сприяючи їх розширенню і збагаченню. Оскільки заняття проводяться в індивідуальній формі, тривалість кожного етапу може незначним чином в межах семестру змінюватись в залежності від підготовки студента, його здібностей.

Мета першого, *ознайомлювально-аналітичного* етапу, передбачає розширення уявлень студентів про концертно-освітню діяльність, її зміст, соціальну значущість, специфіку проведення, розкриття можливостей професійного становлення, особистого естетичного і творчого розвитку в процесі концертно-освітньої діяльності. На першому етапі підготовки студенти мають розширити власні репертуарні відомості, засвоїти критерії вибору музичного матеріалу для роботи з учнями різних вікових категорій. Серед ефективних засобів роботи на цьому етапі було визначено такі, як залучення студентів до вивчення провідного досвіду роботи в досліджуваному напрямку та аналізу естетико-педагогічних засад концертного просвітництва в теорії та практиці.

Активізація художньо-пошукової і практично-аналітичної роботи відбувається шляхом застосування таких форм, як індивідуально-творчі бесіди з викладачем, групові міні-обговорення у виконавському класі та проведення розширених дискусій в контексті роботи НСТ, створення ситуацій художнього вибору.

Другий етап, *проективно-моделюючий*, має бути підпорядкованим завданням розвитку здатності студентів до музично-педагогічної творчості, зацікавлення їх інтегрованими підходами до музичної і вербальної інтерпретації творів, засвоєнню основних умінь концертно-освітньої діяльності в проекції на майбутню практичну роботу. В цей період дещо змінюється роль викладача. Пряме втручання в процес навчання студентів поступається місцем опосередкованому педагогічному впливу, який спрямовано на стимулювання творчої активності студентів, сприянню розвитку їх самостійності. На цьому етапі особливої актуальності набуває також впровадження варіативних підходів до навчання. Усвідомлення можливостей урізноманітнити, варіативно виконувати навчальні завдання розсуває перед студентами межі творчого тлумачення музичних і педагогічних явищ. Серйозна увага приділяється індивідуалізації підготовки, яка знаходить у дослідженні розширену трактовку: не лише як віднайдення адекватних індивідуальності студента засобів навчання, а і як закріплення індивідуально-особистісних ознак на “виході” підготовки – відпрацюванні індивідуального педагогічного стилю, розвитку притаманних саме цьому

студенту естетико-смакових переваг, акцентуації характерних способів музичного сприймання і виконання музики.

Важливого значення надається оволодінню уміннями музично-сценічної самопрезентації у студентів, відпрацьовуються художньо-конструктивні уміння студентів (складання сценаріїв, створення різних варіантів концертно-освітніх програм, здійснення музично-режисерського планування). Характерними для цього етапу є активні форми роботи, а саме: застосування цілеспрямованого індивідуально-виконавського тренінгу; виконання завдань творчого спрямування і мобільних вправ; моделювання практичних ситуацій; проведення міні-конкурсів з видів діяльності, адекватних роботі лектора-виконавця; ігрове проектування різних форм комунікативної поведінки.

Третій етап, *практично-реалізуючий*, спрямовано на відпрацювання умінь концертно-освітньої діяльності в реальних умовах спілкування студентів з учнівською аудиторією. Взаємодія зі слухачами створює можливості для практичного закріплення і вдосконалення вже набутих, а також формування і розвитку нових виконавсько-просвітницьких умінь. До останніх відноситься розвиток у майбутніх учителів здатності до педагогічної імпровізації в умовах сценічної діяльності, до миттєвого реагування на характер слухацької поведінки певної аудиторії, до оперативної корекції попередніх “заготовок”. Важливого значення в цей період набуває комунікативна підготовка студентів, розвиток у них здатності до збереження творчого самопочуття в умовах прилюдної діяльності.

Провідний метод педагогічного керівництва – залучення студентів до зіставлення очікуваного ефекту з реальними результатами роботи. Поряд з інтуїтивними знахідками студенти мають свідомо визначати переваги і прорахунки відбору та подачі музичного матеріалу, аналізувати позитивні моменти і вади власних підходів до досягнення творчої взаємодії з учнями в процесі реального спілкування.

Третій етап в дослідженні визначається як системоутворюючий, що орієнтує зміст навчання на кожному етапі в річище єдиних вимог, сприяє забезпеченню цілісності всього процесу підготовки студентів до концертно-освітньої роботи.

Експериментально-дослідна робота проводилась на базі Інституту Мистецтв Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова, Державного Вищого Навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”, Кам’янець-Подільського державного університету, Національної музичної академії України імені П.Чайковського протягом дев’яти навчальних семестрів під керівництвом експериментатора і спеціально проінструктованих викладачів. Загалом експериментом було охоплено 310 студентів. Контрольну і експериментальну групи було вирівняно в кількісному відношенні і за показниками музично-виконавської готовності. В контрольній групі заняття проводились за традиційною методикою викладання фахових дисциплін, в експериментальній – за розробленою методикою. До контрольної групи

ввійшли студенти, що мали нижчі показники відповідно до визначених критеріїв.

Оцінювання виконання завдань проводилось за 12-бальною системою компетентним журі. До уваги приймалась не лише змістовність виконання завдань, а й ступінь самостійності студента. Узагальнена перевірка результативності запропонованої методики здійснювалась на основі порівняльного аналізу рівнів готовності студентів до концертно-освітньої діяльності в експериментальних і контрольних групах.

Результати експериментальної роботи наведено в представленій таблиці.

Таблиця.

**Динаміка зміни рівнів готовності студентів
до концертно-освітньої діяльності (у відсотках)**

Рівень готовності до концертно- освітньої діяльності	Констатувальний експеримент, %		Формувальний експеримент, %					
			I етап		II етап		III етап	
			К	Е	К	Е	К	Е
Високий	3,63	3,63	3,63	10,90	7,29	21,82	9,09	27,28
Середній	25,45	23,63	38,19	40,01	50,90	56,36	63,63	69,09
Низький	70,92	72,74	58,18	49,09	41,81	21,82	27,28	3,63

Аналіз проведених вимірювань дав змогу з'ясувати, що в процесі навчання за розробленою методикою у студентів експериментальної групи було досягнуто значно вищі показники готовності до концертно-освітньої діяльності. Результати вже першого етапу навчання виявили значні розходження у підготовці студентів контрольної і експериментальної груп. Другий етап ще яскравіше збільшив різницю. Особливо істотні відмінності у підготовці студентів контрольної і експериментальної груп було виявлено в кінці третього етапу навчально-виховної роботи – різко збільшилась порівняно з даними констатуючого експерименту кількість студентів з рівнем готовності, який було визначено як “високий” і “середній” в експериментальній групі, разом з тим в контрольній групі було зафіксовано незначні позитивні зрушення.

Отримані в результаті експерименту дані було перевірено за допомогою статистичного критерію Фішера (див. Сидоренко О.В. Методи математичної обробки в психології. – С. 176, 331, 332). У результаті перевірки з'ясовано, що запропонована методика є ефективною і може бути розповсюдженою на весь загальний студентів з вірогідністю 99%. Таким чином, гіпотезу дослідження можна вважати підтвердженою.

ВИСНОВКИ

В дисертації здійснено теоретичне узагальнення проблеми підготовки майбутніх вчителів музики до концертно-освітньої діяльності та обґрунтовано новий підхід до її вирішення в умовах вищої музично-педагогічної освіти; визначено методичні засади означеної підготовки, що включають домінуючі позиції проєктивного характеру щодо побудови навчального процесу, змістовно-структурну модель та поетапну методику підготовки. На підставі аналізу результатів дослідження сформульовано такі висновки:

1. Цілеспрямований розгляд творчості видатних виконавців дозволив визначити прогресивні тенденції, що забезпечували концертній діяльності просвітницький характер, а саме: дотримання національних засад інтерпретації музики, демократичний підхід до вибору репертуару, поступове ускладнення концертних програм від популярних зразків до творів, які потребують від слухачів розвинених навичок музичного сприймання, опора на естетичні характеристики музичних творів та їх виконання, піклування про активну емоційно-естетичну реакцію широкої публіки.

2. Концертно-освітня діяльність являє собою різновид музичного просвітництва, що ґрунтується на основі виконавської і словесної інтерпретації музики та творчому спілкуванні лектора-виконавця зі слухачами і виступає чинником розширення й збагачення естетичної культури учнівської молоді. Основними функціями концертно-освітньої діяльності визначено як такі: інформаційно-розвиваюча, гедоністично-релаксаційна та організаційно-дозвіллева. Серед розмаїття форм концертно-освітньої діяльності найрезультативнішими визнано такі: за характером взаємодії суб'єктів художньо-творчого процесу (концерти-лекції, концерти-бесіди, концерти-дискусії); за кількістю учасників концертного дійства (моно-концерт, концерт-діалог, сумісний концерт з учнями); за тематичною спрямованістю (концерт-казка, концерт-біографія, концерт-загадка тощо); за специфікою сценічного оформлення (концерт-вистава, концерт-експозиція, музично-поетична композиція). Показниками результативності концертно-освітньої діяльності виступає зацікавленість учнів музичними творами, що виконуються в концерті, та адекватність їх оцінювальної реакції.

3. Критеріями готовності до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва визначено ступінь сформованості позитивного ставлення студентів до означеної діяльності, міру здатності до вибору високохудожнього і педагогічно доцільного концертно-освітнього репертуару, міру здатності до художньої інтерпретації вибраних творів у єдності виконавських та вербальних її аспектів, ступінь сформованості уміння методичної адаптації словесних пояснень та ступінь сформованості уміння досягати творчого контакту зі слухачами в процесі сценічної діяльності. У результаті констатувального експерименту виявлено у ВНЗ мистецького профілю відсутність цілеспрямованої педагогічної роботи з підготовки майбутніх учителів до концертно-освітньої діяльності серед учнівської молоді. Визначення рівнів готовності студентів до означеної діяльності засвідчило наявність переважно низького (71,83%) і середнього (24,54%) рівнів.

4. Домінуючі позиції щодо підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності передбачають розгляд її як чинника інтенсифікації музично-фахового навчання і методичного становлення майбутніх учителів музики. Важливого значення набуває забезпечення суб'єкт-об'єктної ролі студентів у процесі навчання; систематичне застосування мистецько-методичної проблематизації, що зумовлює позитивну динаміку розвитку аналітично-оцінювального мислення студентів у процесі музично-пошукової й музично-інтерпретаційної діяльності; систематичне впровадження варіативних підходів до створення виконавської, педагогічної та сценічно-концертної інтерпретації музичних творів; використання цілеспрямованого тренінгу як засобу ефективного формування сценічно-артистичних умінь студентів; всіляке сприяння індивідуалізації навчально-пізнавальної та творчої діяльності студентів, що має переважно виявлятися у збереженні своєрідності їх музично-естетичних уподобань, урахуванні провідного профілю виконавської підготовки та опорі на переваги психофізіологічних особливостей.

5. Змістовно-структурна модель підготовки майбутніх учителів музики до концертного просвітництва передбачає систематичне та послідовне їх залучення до навчальної діяльності, яка є адекватною праці лектора-виконавця і включає мотиваційно-спонукальний, гностично-орієнтовний, операційно-технологічний, комунікативно-артистичний, контроль-корективний компоненти, що системно охоплюють її зміст.

6. Поетапна методика підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності ґрунтується на дотриманні трьох етапів: ознайомлювально-аналітичного (усвідомлення сутності, специфіки соціальної і особистої значущості концертно-освітньої діяльності), проєктивно-моделюючого (засвоєння провідних умінь означеної діяльності в проєкції на майбутнє їх втілення в художньо-виховній роботі зі школярами) і практично-реалізуючого (відпрацювання умінь концертно-просвітницької діяльності в процесі практичної взаємодії зі слухачами). Послідовність і наступність визначних етапів зумовлено мірою самостійності засвоєння та обсягом охоплення навчального матеріалу, а також ступенем складності засвоюваних умінь. Від ознайомлювально-аналітичного до практично-реалізуючого етапу розширюється роль і збільшуються можливості практики спілкування студентів з учнівською аудиторією в реальних умовах.

7. Результати проведеного дослідження підтвердили його гіпотезу. Доведено, що підготовка студентів до концертно-освітньої діяльності має зумовлюватись як соціальними вимогами, так і потребами особистісного розвитку майбутніх учителів музики і здійснюватись в процесі музично-фахового навчання і психолого-педагогічної підготовки студентів вищих закладів мистецької освіти. Проблема підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності не вичерпується даним дисертаційним дослідженням.

Подальша її розробка передбачає вивчення таких питань, як спеціалізований музично-фаховий підхід до удосконалення концертно-освітньої підготовки студентів, методичні засади педагогічно-сценічного тренінгу, моделювання суб'єкт-об'єктних стосунків лектора-виконавця і слухачів в процесі педагогічної практики студентів, теоретико-практичні основи педагогічного опрацювання концертного репертуару та словесного його коментарію.

Основні положення дисертаційного дослідження відображено у таких публікаціях автора:

1. Жигінас Т.В. Критерії та рівні готовності до концертно-освітнього процесу у практичній підготовці майбутнього учителя музики //Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. Вип. 4 (9). – К.: НПУ, 2007. – С. 69 –73.
2. Жигінас Т.В. Концертно-освітня діяльність як об'єкт педагогічної проблематики. Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 32 (За загальною редакцією академіка АПН України Євтуха М.Б.). – К.: Вид-во Центр КНЛУ, 2007. – С. 115 – 118.
3. Жигінас Т.В. Концертно-освітня діяльність у творчості видатних митців. Наукові записки. Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова /Упор. П.В.Дмитренко, Л.Л.Макаренко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. – Випуск LXIV (64). – С. 59 – 66.
4. Жигінас Т.В. Мотиваційно-спонукальний компонент – системоутворюючий фактор підготовки студентів до концертно-освітньої діяльності. Наукові записки. Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова /Укл. П.В.Дмитренко, Л.Л.Макаренко. – К.: НПУ, 2003. – Випуск LIV (54). – С. 54 – 60.
5. Жигінас Т.В. Теоретико-методичні питання музичного просвітництва в роботах провідних діячів художньої культури //Наука і сучасність: Збірник наукових праць НПУ імені М.П. Драгоманова. – Том 60. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – С. 33 – 41.
6. Жигінас Т.В. Формування комунікативно-артистичних навичок у майбутніх учителів музики //Проблеми педагогіки музичного мистецтва: Зб. Науково-методичних статей. – Упорядник О.Я.Ростовський. – Ніжин: НДПУ, 2004. – С. 71 – 77.

АНОТАЦІЇ

Жигінас Т.В. Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Київ, 2007.

У дисертаційному дослідженні розглянуто проблему підготовки майбутніх учителів музики загальноосвітньої школи до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва, визначено її сутність, специфіку, мету, функції, різноманітні форми. Вперше сформульовано критерії підготовки студентів до цієї діяльності. Визначено домінуючі позиції забезпечення ефективності підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності, створено змістовно-структурну модель підготовки, розроблено поетапну методику підготовки, виявлено можливості впливу концертно-освітньої діяльності на удосконалення та інтенсифікацію музично-фахового навчання студентів.

Ключові слова: концертно-освітня діяльність, музичне навчання студентів, сценічно-педагогічна культура.

Жигинас Т.В. Методические основы подготовки будущих учителей музыки к концертно-образовательной деятельности среди детей и юношества. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П.Драгоманова, Киев, 2007.

В диссертации впервые рассматриваются методические основы подготовки студентов к музыкальному образованию детей и юношества средствами концертной деятельности, дается характеристика концертно-образовательной деятельности, определяется ее сущность, специфика, цели, функции, различные формы.

Введено в научный обиход понятие “концертно-образовательная деятельность”, которая рассматривается как особая форма музыкально-просветительской деятельности, основывающаяся на исполнительской и словесной интерпретации музыки, способности педагога выразительно исполнить в концерте музыкальные произведения и дать необходимые словесные пояснения, доступные широкой слушательской аудитории школьников. Концертно-образовательная деятельность в современных условиях бытования искусства в среде молодежи выступает фактором распространения высоких образцов музыкальной культуры, эффективным средством приобщения детей и юношества к духовным ценностям.

Подготовка студентов к концертно-образовательной деятельности рассматривается в диссертации как один из активных и результативных способов музыкального обучения студентов. Содержательной основой процесса подготовки студентов к продуктивному осуществлению концертно-образовательной деятельности среди школьников выступает обеспечение творческого взаимодействия между исполнительской и

словесной интерпретацией музыкальных произведений. Высшая степень готовности студентов к концертно-образовательной деятельности предполагает их способность не только к осуществлению художественно-педагогического влияния на учеников, но и к созданию художественного творческого диалога со слушательской аудиторией.

Доминирующие позиции подготовки предполагают обеспечение субъект-объектной роли студентов в процессе обучения, систематическое использование художественно-методической проблематизации, внедрение вариативных подходов к созданию исполнительской, педагогической и сценично-концертной интерпретации музыкальных произведений, опору на целенаправленный тренинг как способ эффективного формирования артистических умений студентов, а также ориентацию обучения на индивидуализацию познавательной и творческой деятельности студентов.

Содержательно-структурная модель подготовки будущих учителей к концертно-образовательной деятельности включает пять компонентов, которые системно охватывают разные аспекты процесса обучения студентов в исследуемом направлении. Мотивационно-побудительный компонент включает формирование у будущих учителей следующих мотивов: осознания социальной значимости концертно-образовательной деятельности среди школьников, достижения жизненного успеха благодаря профессиональной компетентности; музыкально-исполнительского усовершенствования. Гностично-ориентировочный компонент складывается из блока музыкально-художественных знаний, блока психолого-педагогических знаний, блока знаний по методике осуществления концертно-просветительской деятельности. Операционально-технологический компонент включает формирование таких групп умений, как: выбор концертного репертуара на основе целостной его музыкально-педагогической оценки; художественно-педагогической интерпретации музыки в единстве ее исполнительской и словесной интерпретации; педагогически целесообразной подготовки и увлекательного для учащихся определенного возраста изложения материала. Коммуникативно-артистический компонент подготовки сориентирован на: овладение умениями создания диалога со слушательской аудиторией; развитие у студентов способности к сохранению творческого самочувствия, эмоциональной стабильности в условиях публичной деятельности; формирование сценично-педагогической техники. Контрольно-коррективный компонент подготовки предполагает: выявление опорных объектов педагогического наблюдения за обучением студентов, внедрение нетрадиционных форм контроля, активизацию самоконтролирующей деятельности у будущих учителей музыки.

Методика подготовки студентов к концертно-образовательной деятельности включает ряд этапов: ознакомительно-аналитический, проективно-моделирующий и практически-реализующий, последовательность которых обусловлена мерой охвата материала и сложности усваиваемых умений, а также расширением роли и увеличением

объема практики общения студентов с ученической аудиторией в реальных условиях. Ориентация их на приобретение и применение необходимых знаний, на развитие концертно-образовательных умений выступают как необходимые взаимосвязанные и взаимозависимые признаки подготовки в исследуемом направлении, достижении ее эффективности.

Экспериментальная проверка предложенной методики подтвердила ее результативность, показатели готовности студентов экспериментальной группы значительно превышают аналогичные у студентов контрольной группы. Теоретический и эмпирический материал диссертации может быть использован в процессе оптимизации учебного процесса по музыкально-исполнительским дисциплинам в педагогических университетах.

Ключевые слова: концертно-образовательная деятельность, музыкальное обучение студентов, сценично-педагогическая культура.

Жигинас Т.В. Methodical bases of preparation of the future teachers of music to concert-educational activity among children and youth.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences on a speciality 13.00.02 – theory and methods of musical education – National Pedagogical University named after M.P.Dragomanov, Kyiv, 2007.

In the dissertation the problems of the contents, technique and forms of realization of concerts of educational character at school are considered (examined), the laws of preparation of the future teachers of music to such realization of activity are investigated. In work the pedagogical model of forming of professional skill of the students in unity of his (its) musical and pedagogical aspects is proved, the questions of development of scenic culture of the future experts, their communicative skills, ability to methodical adaptation musicologic of the texts are covered. Is emphasized, that the preparation of the future teachers for concert activity among children and youth is most productively carried out during study of musical disciplines.

Key words: concert activity, music education, professional training of the students.

Підписано до друку 07.09.2007 р.
Папір ксерокс ний. Друк офсетний. Ум. друк. арк.. 0,9
Наклад 100 примірників. Замовл. 98
Надруковано видавництво “Логос”
м. Київ
